

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DELDOM
2024-07-09
meddelad i
Vänernsbor

Mål nr M 394-09

PARTER

Sökande

1. Akzo Nobel Adhesives Aktiebolag,
Fiskartorpsvägen
681 54 Kristinehamn

Ombud: Advokat Susanne Åberg Witt-Strömer
Alrutz' Advokatbyrå AB
Kungsgatan 42
111 35 Stockholm

SAKEN

Ansökan om tillstånd till bolagens nuvarande och utökade verksamheter i Kristinehamns kommun, nu fråga om förlängd tid för redovisning av uppskjutna frågor rörande utsläpp till vatten

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen förlänger tiden för redovisning av utredningsvillkoren U2 och U4 med förslag till slutliga villkor till den 31 december 2025.

Utredningsvillkoren, inklusive provisorisk föreskrift P1 gäller i övrigt oförändrade i enlighet med tidigare deldom.

BAKGRUND

Mark- och miljödomstolen har i deldom den 18 mars 2022 förlängt prövotiden avseende utsläpp till vatten och begärt utredningar (bl.a. U2 och U4).

Utredningsuppdragen löd enligt följande.

- U1. Utredda och genomföra erforderliga åtgärder i reningsverket för att optimera reningen av såväl organiska ämnen som kväve. Aktuella åtgärder ska i första hand avse utökade och förbättrade möjligheter att kontrollera och reglera i reningsverket ingående reningsprocesser.
- U2. Utredda och genomföra erforderliga åtgärder för att minska och utjämna belastningen av reningsverket med avseende på organiska ämnen (TOC) och kväve (Ntot). Utredningen behöver i detta avseende omfatta en utvärdering av vilka tillverkningsprocesser som bidrar till belastningen av reningsverket, förutsättningarna till ytterligare återanvändning av silrester, samt upprättande av kriterier och rutiner för när processrester inte kan avledas till reningsverket samt när avledningen från pumpgröpar bör, och kan, ske under en längre tid.
- U3. Utredda om reningen kan förbättras genom att minska förekomsten av ämnen i processavloppsvattnet som kan störa reningsprocesserna i reningsverket (t.ex. melamin).
- U4. Under prövotiden ska utsläppskontrollen utökas med kontinuerlig mätning av pH och analyser av ammoniumkväve på veckosamlingsprover eller motsvarande.

Mark- och miljödomstolen har angett i deldomen att fram till dess annat beslutas gäller följande provisoriska föreskrift.

- P1. Utsläpp från reningsverket får inte överstiga följande mängder som månadsmedelvärden och årsmedelvärden. Villkoret som avser

månadsmedelvärden är uppfyllt om minst tio av månadsmedelvärdena under ett kalenderår klarar begränsningsvärdet.

	Månadsmedelvärde (kg/d)	Årsmedelvärde (kg/d)
Fenolföreningar	0,1	0,1
Formaldehyd	0,15	0,15
suspenderande ämnen	2,5	2,5
N-tot	75	80
TOC	35	35
Fosfatfosfor	1,0	1,0

Mark- och miljödomstolen har i deldomen även meddelat Akzo Nobel Adhesives AB dispens avseende begränsningsvärden för totalt organiskt kol (TOC) och totalkväve (Tot-N) i BAT 12 (tabell 1 respektive tabell 2). I stället för i BAT 12 föreskrivet begränsningsvärde för TOC ska som årsmedelvärde gälla 180 mg/l och i stället för föreskrivet begränsningsvärde för totalkväve ska som årsmedelvärde gälla 400 mg/l till dess att mark- och miljödomstolen fastställt slutliga villkor för utsläpp till vatten i detta mål.

Mark- och miljödomstolen har i deldom den 11 mars 2024 förlängt tiden för redovisning av utredningsvillkoren U1 och U3 med förslag till slutliga villkor till den 31 december 2025.

ANSÖKAN

Akzo Nobel Adhesives AB har begärt förlängd tid för slutlig redovisning av utredningsuppdragen U2 och U4. Förlängning har begärts till den 31 december 2025.

Bolaget har anfört följande i huvudsak.

U2

Sammanfattningsvis kan anges att bolaget har genomfört åtgärder. Dessa har medfört att TOC-belastningen på reningsverkets aktiva slamsteg nästan har halverats. Vilka effekter detta kommer att ge för reningsverkets effektivitet avseende nedbrytning av organiska ämnen och därmed utgående halter av TOC är för tidigt att avgöra, eftersom det parallellt med det utredningsarbete som gjorts inom ramen för U2 genomförts arbeten med att förbättra och optimera reningsverket i enlighet med utredningsuppdrag U1 som kommer att kunna redovisas först i slutet av 2025. Åtgärderna har inte visat någon tydlig effekt vad avser belastningen av kväve på reningsverket. Detta kommer att utredas vidare i samband med uppföljande mätningar för den bassäng som är den största bidragande källan till kvävebelastningen.

Lista över genomförda och pågående åtgärder samt en kort beskrivning av det fortsatta arbetet relaterade till åtgärderna.

Rubrik	Status	Involverade prioriteringsnivåer	Fortsatt arbete
Information och utbildning	Genomfört	Förhindra eller minimera Återanvända Rena till viss del och återanvända	Regelbunden uppdatering av information och återkommande utbildningar ska genomföras även fortsättningsvis. Fokuset kommer att ligga på de prioriterade processavloppsvattenströmmarna där en minskning av TOC och kvävehalter bedöms ge störst effekt.
Optimerad produktionsplanering	Pågående kontinuerligt arbete	Förhindra eller minimera	Utredningar pågår och genomförs produktvis.
Rengöringsrutiner för tankar och reaktorer	Genomfört	Förhindra eller minimera	Påbörjat arbete även för 51:ans bassäng.
Rengöringscykler för provtagningssystem för reaktor 25 och 57	Genomfört	Återanvända	Åtgärden klar.
Rengöring av vågkärl för urea	Genomfört	Förhindra eller minimera	Åtgärden klar.
Ökad silätervingning	Genomfört för ytterligare en produkt	Förhindra eller minimera	Pågående projekt för att identifiera ytterligare möjligheter till silätervingning.
Ökad återanvändning av destillat	Pågående	Återanvända	Pågående utredningsarbete.

Upprättade kriterier

Vilka kontroller som ska utföras på vattnet från respektive bassäng, invallning eller pumpgröp innan det avleds till reningsverket regleras i befintliga skriftliga instruktioner. Kontrollerna som utförs varierar beroende av vilken del av

produktionen som vattnet härstammar från och vilka ämnen som kan förekomma i vattnet. I samband med att förbättringsåtgärder har tagits fram och genomförts har kriterier och rutiner för avledande av processavloppsvatten från pumpgröpar och bassänger till reningsverket granskats och vid behov reviderats.

Som tillägg till de befintliga instruktionerna har rutiner avseende större rengöringar införts. Samtliga större rengöringar, som exempelvis av tankar och reaktorer, ska tas upp till diskussion och utredas innan de genomförs. Detta för att undersöka om det finns alternativa tekniker i stället för att rengöra med vatten samt möjliggöra omhändertagande av processavloppsvatten med höga halter av produktrester i stället för att släppa dessa till reningsverket.

Avseende rundpumpningssystemet för reaktor 25 och 57 har nya rutiner införts som medför återanvändning av produktrester i stället för utsläpp till reningsverket. Rutinerna inkluderar att om ett rengöringsbehov av rundpumpningssystemet uppstår ska detta dokumenteras för att eventuella oförutsedda problem ska kunna följas upp.

Förslag på fortsatta utredningar

Det går inte att dra slutsatser om vilka totala effekter som alla redan genomförda och planerade åtgärder medför förrän det pågående arbetet med U1 är klart. Även utredningarna och åtgärder som genomförs i samband med U3 kommer att medföra positiva effekter avseende nedbrytningen av framförallt kväve. En sammantagen helhetsbild av de effekter som förbättringsarbetet medfört kommer därmed inte vara möjlig att redovisa förrän i samband med den slutliga redovisningen av utredningsvillkor U1 och U3.

Uppföljning av 25:ans och 51:ans bassänger

De uppföljande mätningarna av 25:ans bassäng, som sköts upp på grund av de låga utomhustemperaturer som gjorde att vattnet i flödesmätaren frös, ska genomföras så snart som möjligt.

Bolaget ämnar fortsätta utredningarna och arbetet med att minska belastningen avseende TOC och totalkväve. Detta innebär att ett fortsatt arbete med liknande upplägg som använts för 25:ans bassäng och Tekniska fabriken ska användas för fler processavloppsvattenströmmar. Arbetet har påbörjats för 51:ans bassäng och kommer därefter att fortsätta även för de flöden som leds via fenolbassängen.

Flöden från Formalinfabriken

På längre sikt, och om behovet finns, kommer även belastningen med processvattenflöden från Formalinfabriken utredas. Baserat på den information som finns loggad för vattnet som doseras från Formalinfabriken till reningsverket handlar det om relativt små flöden som leds till reningsverket: ca 350 m³ per år vilket motsvarar ca 1,2 % av det totala flödet till reningsverket. Ungefär hälften av detta vatten utgörs av UF-destillat. UF-destillatet innehåller framförallt formaldehyd men kan även innehålla spår av andra ämnen som bidrar till TOC samt relativt låga halter av kväve. I detta arbete har inte delflöden från Formalinfabriken studerats mer detaljerat, dels för att vattenströmmarna har antagits innehålla framför allt formaldehyd (vilket lätt bryts ner i reningsverket), dels för att det är små flöden i jämförelse med det totala flödet på ca 28 000 m³ som årligen leds till reningsverket. Det är dock viktigt att notera att även detta är en källa till TOC, vars bidragande ämnen delvis är baserat på antaganden. Det kunde därför vara intressant att analysera UF-destillat mer i detalj, exempelvis genom att kemiskt karaktärisera innehållet eller med en kombination av COD- och BOD-analyser få en uppskattning av bionedbrytbarheten.

Effekter av minskade flöden till reningsverket

För framtida projekt är det mycket viktigt att hela tiden ha en helhetsbild kring processavloppsvattnet och reningsverket i åtanke. Även om det är med goda intentioner som belastning på reningsverket minskas medför dessa med stor sannolikhet även minskade vattenflöden. Både en förändrad belastning och minskade vattenflöden medför att reningsverkets processer behöver anpassas efter de förändringar som görs. Hastiga förändringar eller kraftigt minskade flöden kan ge negativa konsekvenser för reningsverket som medför försämrade vattenrening.

Med anledning av detta är det viktigt att förändringar tillåts ta tid och inte genomförs för snabbt, samt att inte flera stora förändringar genomförs samtidigt. Detta för att möjliggöra hänsynstagande till hela kedjan från produktionen till reningsverket och dess funktioner.

U4

Sammanfattningsvis kan anges att pH-värdet i utgående vatten liksom tidigare är stabilt. Utsläppets pH-värde äventyrar inte miljö kvalitetsnormen. Koncentrationen av ammoniumkväve är på en stabil låg nivå. Inte heller bolagets utsläpp av ammoniumkväve äventyrar miljö kvalitetsnormen. Bolaget avser dock att fortsätta mäta och analysera ammoniumkväve så att värden även efter renoveringen och den utökade styrningen av reningsverket finns med som underlag. Värdena kommer att redovisas i samband med redovisningen av utredningsuppdragen U1 och U3 vid utgången av 2025. Eftersom värdena idag är bra ser bolaget inte något behov av slutliga villkor för ammoniumkväve om koncentrationen kommer att vara på en fortsatt stabil låg nivå.

INKOMNA YTTRANDEN

Länsstyrelsen i Värmlands län har tillstyrkt bolagets yrkande om förlängd tid för provotidsutredningarna U2 och U4.

DOMSKÄL

Av 22 kap. 27 § miljöbalken framgår att när verkningarna av verksamheten inte kan förutses med tillräcklig säkerhet, får mark- och miljödomstolen vid meddelande av tillstånd till verksamheten skjuta upp frågan villkor till dess erfarenhet har vunnits av verksamhetens inverkan. Det framgår vidare att den uppskjutna frågan ska avgöras så snart som möjligt. Domstolen konstaterar att provotiden redan har pågått under otillfredsställande lång tid, men bedömer att bolaget visat att det trots allt finns skäl att även förlänga den ytterligare i fråga om de i tidigare deldom fastställda utredningsuppdragen U2 och U4.

Mark- och miljödomstolen bedömer att bolagets förslag till fortsatta utredningar är lämpliga.

När det gäller frågan om fortsatta mätningar av ammoniumkväve i utgående vatten bedömer domstolen att det är något som lämpligen övervägs när utredning enligt utredningsföreskriften U4 slutligen har redovisats.

Mark- och miljödomstolen anser av ovan angivna skäl att prøvotiden i fråga om utredningsföreskrifterna U2 och U4 kan förlängas på det sätt som bolaget yrkat och därmed i överensstämmelse med övriga utredningsföreskrifter.

Det innebär att den provisoriska föreskriften P1 ska gälla fortsatt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD- 01)

Överklagande senast den 30 juli 2024

Vibeke Sylten

Gunnar Barrefors

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Vibeke Sylten, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Barrefors.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.